

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr. za pol leta 1 gold, 70. kr. za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gol 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 4. septembra 1889.

Obseg: Kmetški sinovi in kranjska kmetijska šola v Grmu pri Novem mestu. — Oklic gospodarjem na Kranjskem. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.**Kmetški sinovi in kranjska kmetijska šola v Grmu pri Novem mestu.**

Ako ima naš kmet med svojimi sinovi prebrisanega dečka in nekaj cvenka v mošnji, odloĉi ga za „študiranje“, češ, da bodo „gospod“ in da se mu ne bode treba ubijati s kmetijo kakor njemu. Po Gorenjskem „študira“ iz ene in iste hiše celo po več sinov, in ti-stega, ki ima najslabšo glavo, pa odloĉijo za dom. Na-robe svet! Tist, ki ima najmanj v glavi, ubijaj se za vse druge, za nje delaj, za nje plaĉuj in slednjiĉ jim pa še izplaĉaj precejšnjo doto! Revež mora iti na nič, ako si ne zna pomagati na ta ali drug naĉin, in navadno si tudi ne zna, ker ne ve in zna drugega, nego kar se je nauĉil od očeta. To pa dandanes ne zadostuje, in če več ne zna, godi se mu slabo, ako mu tudi nobenega brata ali sestre vzdršavati in nobene dote izplaĉati. Naše kmetije propadajo, tega ne more nihĉe tajiti, in da propadajo, niso krivi visoki davki in neugodne ĉa-sovne razmere, kolikor neznanje naših gospodarjev, da bi z boljšim kmetovanjem več pridelovati ter se tako zalagali za slabe ĉase.

Ali je pa tndi res pri nas tako slabo? Gotovo ne! Na mehki postelji res ne leži naš kmetovalec, zelo trda je, a bila bi lahko meĉa, ako bi si znal in hotel bolje postilati. Kakor si postelješ, tako ležiš! Koliko bi bilo pri nas lahko boljše, ko bi naši gospodarji vsaj nekoliko manj kmetovali po starem kopitu! Kolikim neprilikam bi se lahko ognili! Samo dva vzgleda: Po slovenskih pokrajinah je dvoje važno: živinoreja ali pa vinarstvo. Tožijo, da živina nima cene. To ni res! Tako visoke cene kakor pred šestimi leti, res nima, a lepa živina, bodisi za pleme ali za mesarja, je zelo v ceni, a žalibog nimamo skoraj nič take živine. Ob enih in istih stroških bi lahko redili lepo živino, če bi jo znali in če bi ho-

teli popustiti starokopitno in malovredno zdanjo rejo in krmljenje. Tako je tudi z vinarstvom. Trtna uš in stru-pena rosa uniĉujeta naše vinograde, a naši vinogradniki drže roke križem, ĉeravno imamo zanesljiva sredstva proti tema škodljivkama. In zakaj to? Zato, ker kme-tovalci naši niso dobro pouĉeni in ker se vedno drže naĉela, da je tisto kmetovanje, katerega jih je oĉe uĉil, pravo.

Res, gospodarji! naši oĉetje so dobro kmetovali, a živelii so v drugih ĉasih, ki so bili kmetu bolj ugodni, nego so današnji: to so bili ĉasi, ko Dolenjcu nikdar ni vino v zidanici zaostajalo, ko je Gorenjec prodajal pše-nice mernik ĉez 3 gld., ko je Notranjec tisoĉake služil na cesti, ko se je v petdesetih letih komaj toliko izpre-menilo, kolikor se sedaj v enem letu, a danes je vse to drugaĉe. Dandanes ob ĉasu železnic, parobrodov, tele-grafov itd. izpreminja se vse najhitreje, letos kaže to, drugo leto kaj drugega itd. Kmetovalec more le izha-jati, ako se v vsem vedno takoj pouĉi in ako zna z naj-manjšimi stroški iz svoje zemlje zajemati najveĉi dobiĉek, ne da bi zemlja pešala. Tega se pa gospodar ne more uĉiti samo od očeta, on se mora tudi kmetijstva uĉiti na naravoznanstva, kajti kmetovati ne moremo po meri, kakor dela krojaĉ obleko, ampak za vsak poseben sluĉaj je treba zopet posebnega postopanja. Kmetovati naj se uĉi kmetški sin najprej od očeta, a domaĉ pouk naj še drugje popolnjuje, namreĉ v ljudski in kmetijskih šolah ter z dobrimi gospodarskimi knjigami.

V ljudsko šolo hoditi in dobre gospodarske knjige ĉitati more in mora vsak kmetški sin, kako kmetijsko šolo pa naj bi obiskovali vsi tisti, ki jo lahko. In koliko je takih, ki bi prav lahko šli v kmetijsko šolo, saj imamo sedaj na Kranjskam, to je v Grmu na Dolenjskem, tak obširen zavod. Vsak oĉe, ki le koliĉkaj utrpi in ima doma veliko kmetijo (grunt), naj da sina v to šolo, da se bode v njej dobro nauĉil vsega kmetijstva, ja to ne

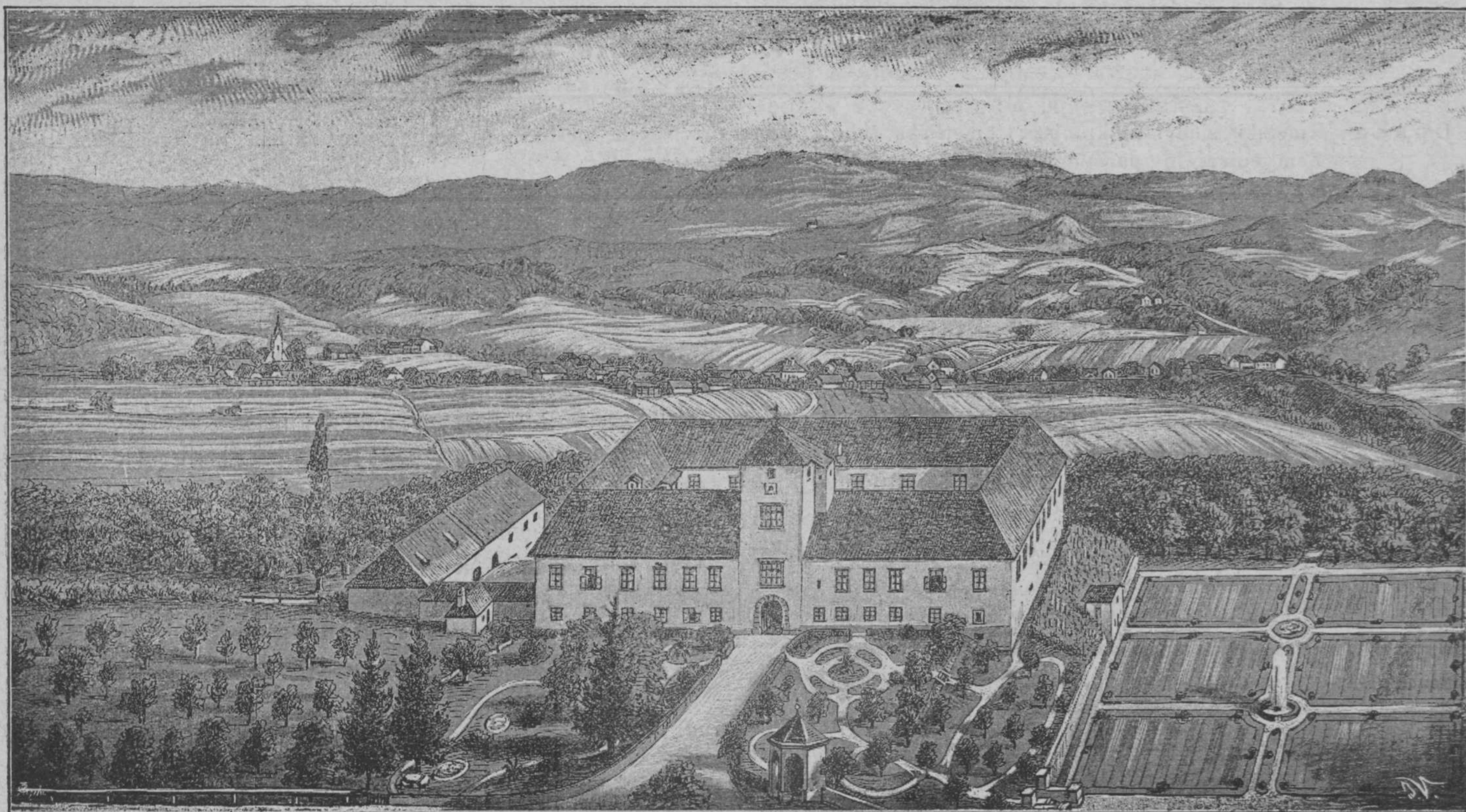

samo z glavo, ampak tudi z roko, naučil se bode varčnosti in reda, postal bode sam sebi dober gospodar, drugim sovaščanom pa dober in lep vzgled. Ker imajo pa naši gospodarji o tej šoli še vedno zelo napačne misli, zato smo si namenili nekaj besedi izpregovoriti o njej.

Kranjska dežela, oziroma deželni zbor, ustanovila je to šolo v ta namen, da se bodo v njej kmetski sinovi prav temeljito učili vseh kmetijskih strok. Šola se sicer imenuje „deželna vinarska, sadjarska in poljedelska šola v Grmu pri Novem mestu“, a mi pravimo zaradi krajšega in zato, ker je tudi bolj pametno, kar le „kmetijska šola v Grmu“. Tist kmetski sin, ki hoče vstopiti v to

nogradov in 24 oral gozda. Vsem kmetijskim delom se morajo učenci vaditi, in nihče se ne boj, da bode prišel iz šole mladenič, ki bo hotel biti gospod, ampak prišel bode iz nje mlad gospodar, ki bode vaje vsakega kmetijskega dela ter bode znal domačo kmetijo kmalu izdatno izboljšati.

V šoli se učenci uče razen praktičnega kmetijstva, tudi raznih drugih reči, kakor verouka, zemljepisja, računstva, risanja, fizike, kemije, živalstva, rastlinstva itd. Učitelji razlagajo v šoli vse tisto, kar se vrši na šolskem posestvu in uče učence poljedelstva, rastlinstva, živinarstva, živinozdravstva, vinarstva, sadjarstva, vrtnarstva, čebelarstva itd.

Podoba 1.

šolo, mora biti vsaj 16 let star ter je moral uže dovršiti domačo šolo.

Pouk traja v kmetijski šoli v Grmu 2 leti, in vsi učenci morajo stanovati v šoli. Vsako leto so velike počitnice in tudi male o božiči in veliki noči.

Pouk v tej šoli se vrši nekoliko v šolskih sobah po 4 do 6 ur na dan, praktično pa na vrtu, v drevesnici, v vinogradu, na polji, na travnikih, v hlevu, v kleti itd.

Podoba 1. v današnjem listu kaže to šolo. Poslopje je bivši grad, a sedaj je v njem, kar je za šolo potrebno to so stanovanja, učilnice, kleti, hlevi itd. Za praktični, to je dejanski pouk, ima šola 61 oral, t. j. za 366 mernikov posestve polja, travnikov, drevesnice, vrta itd., kar se vse nahaja tik šole. Zraven tega ima 8 oral vi-

Iz teh kratkih vrstic more vsak posneti, kaj kranjska dežela žrtvuje, da bi kmetski stan povzdignila. Vse tiste gospodarje, pa ki imajo za to šolo godne dečke ter jim bodo v svojem času izročili dom, pa naj te vrstice izpodbude, da pošljejo svoje sinove v to šolo sebi in sosedom na korist. Izšolani učenci bodo doma zvrševali prejete nauke ter tako širili umno kmetijstvo, ki je prva edina podloga našemu blagostanju.

Oklic gospodarjem na Kranjskem.

Leta 1890 bode na Dunaji splošna kmetijska in gozdarska razstava.

Razstava bode zavzimala vse panoge kmetijstva in gozdarstva ter bode pristopna razstavljalcem vseh dežel